

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ»

**другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю G19 «Будівництво та цивільна інженерія»
галузі знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»**

Кваліфікація: магістр з будівництва та цивільної інженерії

затверджено вченою радою НУВГП

Голова вченої ради Віктор МОШИНСЬКИЙ
(протокол № 7 від 04.07. 2025 року)

Освітньо-професійна програма вводиться в дію з 01.09.2025 року

Ректор Віктор МОШИНСЬКИЙ
(наказ № 471 від 11.07. 2025 року)

Рівне – 2025

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми «Водопостачання та водовідведення»

1. Розглянуто на засіданні кафедри водопостачання, водовідведення та бурової справи ННІ будівництва та архітектури

Протокол № 11 від 29 05 2025 року

2. Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ будівництва та архітектури

Протокол № 8 від 29 05 2025 року

3. Схвалено вченою радою ННІ будівництва та архітектури

Протокол № 13 від 28 05 2025 року

4. Погоджено

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Валерій СОРОКА

Завідувачка навчально-
методичного відділу

Наталія КОВАЛЬЧУК

ПЕРЕДМОВА

Розробники освітньо-професійної програми:

Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, вчене звання, посада	Підпис
Мартинів Сергій Юрійович, гарант освітньої програми	доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри водопостачання, водовідведення та бурової справи	
Квартенко Олександр Миколайович	доктор технічних наук, доцент, професор кафедри водопостачання, водовідведення та бурової справи	
Шадура Віктор Опанасович	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри водопостачання, водовідведення та бурової справи	
Корнійчук Ілля Анатолійович	здобувач вищої освіти за ОПП «Водопостачання та водовідведення»	

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Директор Товариства з обмеженою відповідальністю «МВК Інжиніринг»
Ігор КОБИЛКО, м. Київ.
2. Директор Товариства з обмеженою відповідальністю «ОСТВА»
Віктор ЛУЦИК, м. Рівне.

1. Профіль освітньо-професійної програми «Водопостачання та водовідведення» спеціальності G19 «Будівництво та цивільна інженерія»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Національний університет водного господарства та природокористування Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури Кафедра водопостачання, водовідведення та бурової справи
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Офіційна назва освітньої програми	Водопостачання та водовідведення (ID 31107)
Галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)	G «Інженерія, виробництво та будівництво», G19 «Будівництво та цивільна інженерія»
Тип диплома, обсяг освітньої програми, форма здобуття освіти та розрахункові строки виконання ОП	Одиничний, 90 кредитів ЄКТС, денна або заочна, 1 рік, 4 місяці
Наявність акредитації	Міністерство освіти і науки України, сертифікат про акредитацію № 6929 від 17.01.2024, на підставі рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, строк дії сертифіката про акредитацію освітньої програми 01.07.2029.
Цикл/рівень	Другий (магістерський) рівень вищої освіти НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. Конкурсний відбір осіб, які вступають на основі ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, визначається правилами прийому на освітньо-професійну програму магістра.
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Рік вступу 2025 та наступні до нової редакції освітньої програми
Інтернет-адреса постійного розміщення освітньої програми	Сайт НУВГП - https://nuwm.edu.ua/

2 – Цілі освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних магістрів для практичної, управлінської та науково-дослідної діяльності шляхом формування у них комплексу знань, умінь та навичок, необхідних для розв'язування складних інженерно-технічних та науково-дослідних задач і проблем у сфері будівництва та цивільної інженерії за спрямуванням водопостачання та водовідведення.	

3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область	Галузь знань – G «Інженерія, виробництво та будівництво», спеціальність – G19 «Будівництво та цивільна інженерія», освітньо-професійна програма – «Водопостачання та водовідведення». Об'єкти вивчення та діяльності: процеси проектування, будівництва, ремонту, експлуатації і реконструкції будівельних об'єктів та інженерних систем протягом їх життєвого циклу за спрямуванням водопостачання та водовідведення. Теоретичний зміст предметної області: поняття, концепції, принципи, способи та методи створення та утримання будівельних об'єктів та інженерних систем за спрямуванням водопостачання та водовідведення. Методи, методики та технології: експериментальні методи досліджень матеріалів і процесів, методи фізичного та математичного моделювання, методики проектування, реконструкції, інтенсифікації роботи, методи організації будівництва, технології спорудження будівельних об'єктів та інженерних систем за спрямуванням водопостачання та водовідведення. Інструменти та обладнання: експериментально-вимірвальне обладнання, устаткування та програмне забезпечення, необхідне для натурних, лабораторних та дистанційних досліджень у будівництві та цивільній інженерії за спрямуванням водопостачання та водовідведення.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна

Основний фокус освітньої програми	Теорія та практика проектування, будівництва, реконструкції й інтенсифікації роботи систем водопостачання та водовідведення, проведення наукових досліджень і здійснення освітньої діяльності. Ключові слова: наукові основи, технології, об'єкти, споруди, процеси, обладнання, інтенсифікація, реконструкція, водопостачання, водовідведення.
Особливості програми	Освітньо-професійна програма враховує сучасні тенденції розвитку науки і техніки у сфері водопостачання та водовідведення, враховує науково-прикладні розробки науково-педагогічних працівників, якими цікавляться роботодавці. Застосовуються дистанційні освітні технології. Співпраця з організаціями водопровідно-каналізаційного господарства дозволяє проходити практичну підготовку у виробничих умовах.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Область професійної діяльності – участь у розробці проєктів, технологій і матеріалів при створенні, експлуатації та реконструкції об'єктів, наукові дослідження, викладацька, експертна та консультативна діяльність у сфері будівництва та цивільної інженерії. Відповідно до здобутої освітньої кваліфікації магістр здатний виконувати професійні роботи за професіями, зазначеними у ДК 003:2010 «Національний класифікатор України. Класифікатор професій»: 1210.1 – Керівники підприємств, установ та організацій. 1222.2 – Начальник водоводу. 1223.1 – Головні фахівці-керівники виробничих підрозділів у будівництві. 1223.2 – Начальники (інші керівники) та майстри дільниць (підрозділів) у будівництві. 1313 – Керівники малих підприємств без апарату управління в будівництві. 1474 – Менеджери (управителі) у сфері досліджень та розробок. 1476 – Менеджери (управителі) з архітектури та будівництва, технічного контролю, аналізу та реклами. 1491 – Менеджери (управителі) у житлово-комунальному господарстві. 2142 – Професіонали в галузі цивільного будівництва. 2142.1 – Науковий співробітник (цивільне

	будівництво). 2142.2 – Інженери в галузі цивільного будівництва. 2145.2 – Інженер з експлуатації споруд та устаткування водопровідно-каналізаційного господарства. 2310.2 – Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів. 2447 – Професіонали у сфері управління проектами та програмами.
Подальше навчання	Можливість продовжити навчання на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти та здобувати додаткові кваліфікації в системі освіти дорослих.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, електронне навчання в системі Moodle, дистанційне навчання в Google Meet, навчання через лабораторну, науково-дослідну практику, лекції, практичні заняття, кваліфікаційну (магістерську) роботу.
Оцінювання	Оцінювання здійснюється за двома шкалами: національною (відмінно, добре, задовільно та незадовільно) і 100 бальною. Поточне та підсумкове оцінювання здійснюється з застосуванням університетської платформи Moodle Незалежним центром оцінювання знань, звіти з самостійної роботи, індивідуальні завдання, презентації, поточний контроль, захист курсових проєктів, публічний захист кваліфікаційної (магістерської) роботи.
6 – Програмні компоненти	
Інтегральна компетентність (ІК)	ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері будівництва та цивільної інженерії за спрямуванням водопостачання та водовідведення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК04. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК06. Прагнення до збереження довкілля. ЗК07. Здатність планувати та проводити заняття, забезпечувати досягнення та оцінювання запланованих результатів навчання.

Фахові компетентності	ФК01. Здатність інтегрувати знання з інших галузей і спеціалізовані концептуальні знання в сфері будівництва та цивільної інженерії, у поєднанні з дотриманням чинних нормативно-правових документів, для розв'язання складних задач у широких або мультидисциплінарних контекстах. ФК02. Здатність до критичного осмислення сучасних проблем у сфері будівництва та цивільної інженерії для розв'язання складних задач професійної діяльності. ФК03. Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері будівництва та цивільної інженерії. ФК04. Здатність управляти складними процесами в сфері будівництва та цивільної інженерії із урахуванням вимог охорони праці та промислової безпеки під час виконання робіт. ФК05. Здатність проводити обстеження, випробування, діагностику та розрахунки при розв'язанні складних задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері будівництва та цивільної інженерії. ФК06. Здатність будувати та досліджувати моделі ситуацій, об'єктів і процесів будівництва та цивільної інженерії. ФК07. Здатність використовувати спеціалізовані комп'ютерні програми при розв'язанні складних інженерних задач у сфері будівництва та цивільної інженерії. ФК08. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументації до фахівців і нефахівців будівельної галузі. ФК09. Здатність ефективно керувати фінансовими, людськими, технічними та іншими проєктними ресурсами у сфері будівельного виробництва. ФК10. Здатність ставити та вирішувати завдання, пов'язані з проєктуванням, будівництвом, реконструкцією та інтенсифікацією роботи систем водопостачання та водовідведення населених пунктів і підприємств, споруд і технологій водопідготовки систем оборотного та замкненого водопостачання, очищення стічних вод муніципальних та промислових об'єктів. ФК11. Здатність розробляти технології підготовки води для питних, побутових, виробничих потреб населених пунктів і підприємств та конструкцій обладнання з пінополістирольною засипкою.
-------------------------------------	---

7 – Програмні результати навчання	
	РН01. Проєктувати будівлі і споруди за спрямуванням водопостачання та водовідведення, в тому числі з використанням засобів комп'ютерного проєктування. РН02. Приймати ефективні проєктні та технічні рішення, враховуючи особливості об'єкта будівництва, аспекти соціальної та етичної відповідальності, техніко-економічного обґрунтування, визначення оптимального режиму його функціонування та впровадження заходів із ресурсо- та енергозбереження. РН03. Проводити технічну експертизу проєктів об'єктів будівництва та цивільної інженерії за спрямуванням водопостачання та водовідведення, здійснюючи контроль відповідності проєктів і технічної документації завданням на проєктування, технічним умовам та іншим чинним нормативно-правовим документам у сфері архітектури та будівництва. РН04. Забезпечувати якість при реалізації об'єктів будівництва та цивільної інженерії за спрямуванням водопостачання та водовідведення. РН05. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем і результатів діяльності у сфері архітектури та будівництва. РН06. Застосовувати сучасні математичні методи для аналізу статистичних даних, розрахунку та оптимізації параметрів проєктування та технологічних процесів спорудження будівель та споруд за спрямуванням водопостачання та водовідведення. РН07. Розробляти заходи з охорони праці та довкілля при проведенні досліджень та у виробничій діяльності. РН08. Підбирати сучасні матеріали, технології і методи виконання будівельних робіт, враховуючи архітектурно-планувальну, конструктивну частину проєкту та виробничу базу будівельної організації за спрямуванням водопостачання та водовідведення. РН09. Збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела, аналізувати і оцінювати її. РН10. Здатність здійснювати комерційну та економічну діяльність захисту інтелектуальної власності у сфері архітектури та будівництва.

	РН11. Управляти складними, непередбачуваними будівельними процесами, які потребують нових стратегічних підходів, включаючи здатність аналізувати та визначати технічний стан пошкоджених будівель, споруд та інженерних мереж і розробляти інноваційні проекти їх відновлення за спрямуванням водопостачання та водовідведення. РН12. Ставити та вирішувати завдання, пов'язані з проектуванням, будівництвом, реконструкцією та інтенсифікацією роботи систем водопостачання та водовідведення населених пунктів і підприємств, споруд і технологій водопідготовки систем оборотного та замкненого водопостачання, очищення стічних вод муніципальних та промислових об'єктів. РН13. Розробляти ресурсощадні технологічні схеми та конструкції обладнання з пінополістирольною засипкою при підготовці води в системах водопостачання та водовідведення населених пунктів і підприємств. РН14. Застосовувати інноваційні схеми біологічного видалення сполук азоту та фосфору з стічних вод харчової промисловості та населених пунктів. РН15. Розробляти методичне забезпечення, планувати та проводити заняття, забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів вищої освіти, розробляти критерії й обирати інструменти оцінювання та здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Викладання навчальних дисциплін забезпечується науково-педагогічними працівниками високої кваліфікації з науковими ступенями та вченими званнями за спеціальністю та напрямом випускової кафедри, що мають багаторічний досвід навчально-методичної, науково-дослідної робіт та відповідають кваліфікаційним вимогам, які визначені Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти. Для підсилення практичної підготовки освітньо-професійна програма передбачає залучення експертів-професіоналів, які працюють в області водопостачання та водовідведення.

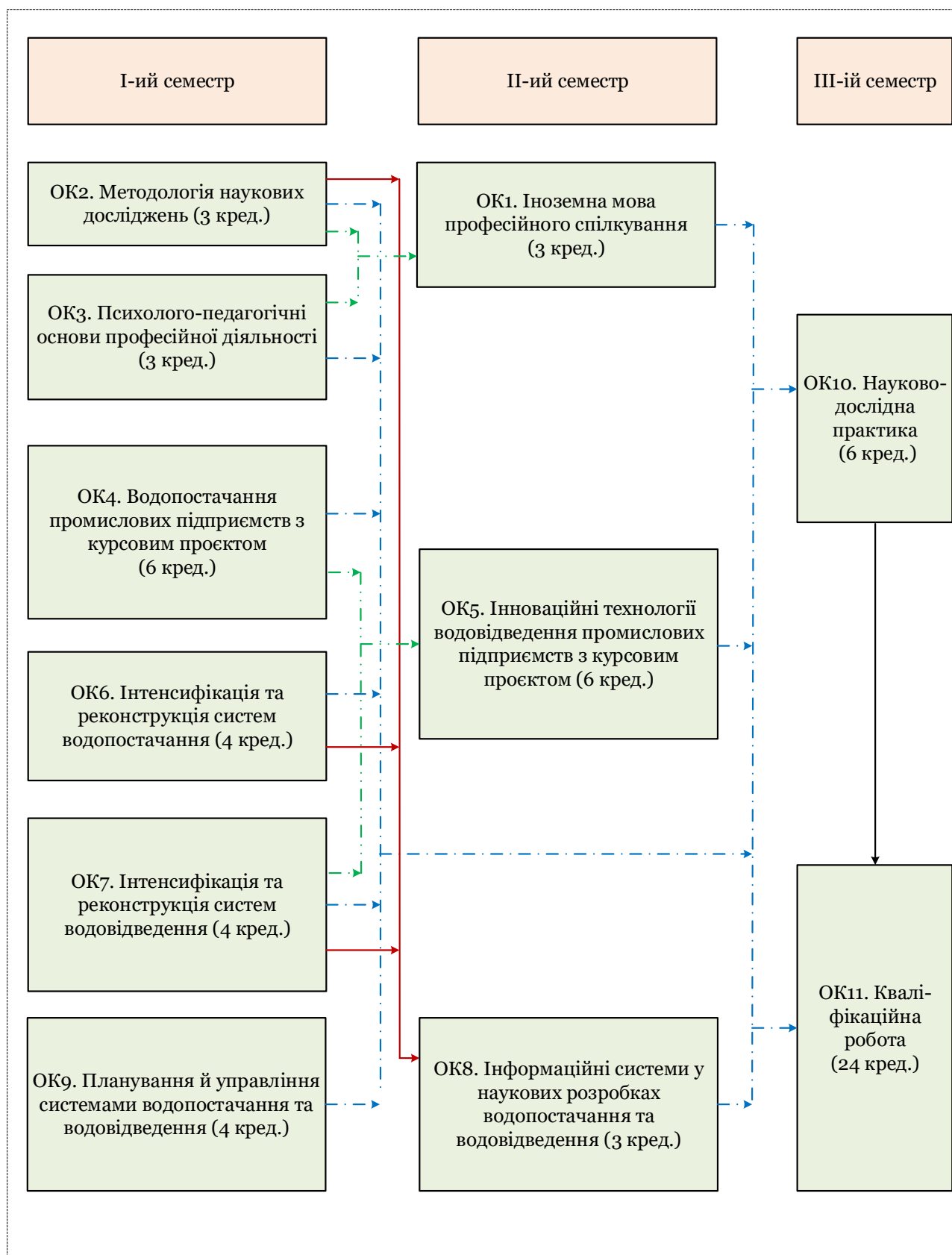
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти. Для реалізації освітньо-професійної програми використовуються окремих корпус «Буровий павільйон», де обладнано спеціалізовані навчальні класи та змонтоване лабораторне обладнання, наявні бурові самохідні та причіпна установки з відповідним обладнанням; атестована гідрохімічна лабораторія; сучасна спеціалізована лабораторія очищення стічних вод «BIOTAL»; комп'ютерний клас; науково-дослідна лабораторія водопостачання та очищення вод; організовано філії кафедри водопостачання, водовідведення та бурової справи на РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» та ТОВ «Наукове підприємство РІКОМ». Наявна необхідна соціально-побутова інфраструктура. Кількість місць у гуртожитку відповідає потребам. В університеті функціонує локальна комп'ютерна мережа з безкоштовним доступом до Internet.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Використання електронного навчання в системі Moodle (https://exam.nuwm.edu.ua), цифрового репозиторію, наукової бібліотеки Національного університету водного господарства та природокористування й авторських розробок професорсько-викладацького складу, науково-періодичних видань університету.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Національним університетом водного господарства та природокористування й університетами України.
Міжнародна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Національним університетом водного господарства та природокористування і навчальними закладами країн-партнерів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти проводиться на загальних умовах з додатковою мовною підготовкою.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проєкти (роботи), кваліфікаційна робота	Кіль- кість кре- дитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
OK1	Іноземна мова професійного спілкування	3	екзамен
OK2	Методологія наукових досліджень	3	залік
OK3	Психолого-педагогічні основи професійної діяльності	3	залік
OK4	Водопостачання промислових підприємств з курсовим проєктом	6	екзамен
OK5	Інноваційні технології водовідведення промислових підприємств з курсовим проєктом	6	екзамен
OK6	Інтенсифікація та реконструкція систем водопостачання	4	залік
OK7	Інтенсифікація та реконструкція систем водовідведення	4	залік
OK8	Інформаційні системи у наукових розробках водопостачання та водовідведення	3	залік
OK9	Планування й управління системами водопостачання та водовідведення	4	екзамен
OK10	Науково-дослідна практика	6	залік
	Всього:	42	
Атестація			
OK11	Кваліфікаційна робота	24	атестація
	Всього по OK1-OK11:	66	
Вибіркові компоненти			
МД	Мейджор	24	заліки
	Всього:	24	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОПП		90	

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Водопостачання та водовідведення» спеціальності G19 «Будівництво та цивільна інженерія» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи та завершується видачою документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр з будівництва та цивільної інженерії.

Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання комплексної проєктної та/або наукової задачі в сфері будівництва та/або цивільної інженерії за спрямуванням водопостачання та водовідведення.

Вимоги до кваліфікаційної роботи розробляються кафедрою водопостачання, водовідведення та бурової справи з конкретизацією вимог до структури, змісту та оформлення кваліфікаційної роботи з урахуванням специфіки галузі знань, спеціальності, спрямування водопостачання та водовідведення і майбутньої професійної діяльності магістрів.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та проходить обов'язкову перевірку на наявність текстових співпадінь в спеціалізованому сервісі.

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті та/або у репозиторії закладу вищої освіти або його підрозділі.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється відкрито та публічно у формі прилюдного захисту екзаменаційній комісії, до складу якої залучаються висококваліфіковані науково-педагогічні працівники університету та представник з числа професіоналів-практиків (зовнішніх стейкхолдерів) за спрямування водопостачання та водовідведення.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК01		+		+	+	+	+		+	+	+
ЗК02		+						+			+
ЗК03			+						+	+	
ЗК04		+		+	+				+	+	+
ЗК05							+				+
ЗК06				+	+	+	+				+
ЗК07			+			+					
ФК01	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ФК02		+		+	+	+	+	+	+	+	+
ФК03				+	+		+		+		+
ФК04				+	+	+	+			+	+
ФК05		+		+	+	+	+	+			+
ФК06		+				+	+		+		+
ФК07						+		+			+
ФК08	+		+	+	+	+	+			+	+
ФК09				+	+				+	+	+
ФК10				+	+	+	+				+
ФК11				+	+		+	+			+

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання
відповідними компонентами освітньої програми**

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	OK11
PH01				+	+		+	+		+	+
PH02				+	+	+	+				+
PH03				+	+				+	+	+
PH04						+	+			+	+
PH05	+		+	+		+			+		+
PH06		+		+	+	+		+			+
PH07				+	+				+	+	+
PH08				+	+						+
PH09	+	+						+			+
PH10		+							+		
PH11						+	+		+	+	+
PH12				+	+		+	+	+	+	+
PH13		+					+				+
PH14					+						+
PH15			+			+					

6. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://surl.li/jhtp> (дата звернення: 20.05.2025)
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://surl.li/ixnq> (дата звернення: 20.05.2025)
3. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. URL: <http://surl.li/ncjm> (дата звернення: 20.05.2025)
4. Національна рамка класифікацій. URL: <http://surl.li/balrv> (дата звернення: 20.05.2025)
5. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти зі змінами. URL: <http://surl.li/dpgnt> (дата звернення: 20.05.2025)
6. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В.Г.Кременя. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с. URL: <http://surl.li/eyifm> (дата звернення: 20.05.2025)
7. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. URL: <http://surl.li/eyift> (дата звернення: 20.05.2025)
8. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с. URL: <http://surl.li/eyigb> (дата звернення: 20.05.2025)
9. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: <http://surl.li/eyigf> (дата звернення: 20.05.2025)
10. International Standard Classification of Education ISCED. URL: <http://surl.li/btmzt> (дата звернення: 20.05.2025)
11. International Standard Classification of Education: Fields of education and training (ISCED-F) – Detailed field descriptions. URL: <http://surl.li/bjzru> (дата звернення: 20.05.2025)
12. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Нормативні і допоміжні документи. URL: <http://surl.li/eyihf> (дата звернення: 20.02.2025)
13. Відділ якості освіти НУБГП. Нормативні документи. URL: <http://surl.li/eyihk> (дата звернення: 20.05.2025)
14. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» / Р. М. Макаренко, Є. М. Бабич, О. А. Ткачук, С. Ю. Мартинов. Рівне : НУБГП, 2023. 12 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/27260/> (дата звернення: 20.05.2025)